

**Теоретичні та практичні аспекти експериментальної методики
формування читацької грамотності учнів 5–6 класів
на уроках української літератури.**

*Т. О. Яценко,
доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник,
головний науковий співробітник
відділу навчання української мови та літератури*

У контексті сучасних освітніх завдань сутність категорії «читацька грамотність» корелює з трактуванням читацької діяльності школярів, спрямованої на формування вмінь кваліфікованого учня-читача. Відтак експериментальна методика формування читацької грамотності учнів 5–6 класів на уроках української літератури ґрунтується на концепції послідовного формування системи таких груп умінь: I – уміння знаходити і виокремлювати інформацію у тексті; II – уміння інтерпретувати інформацію – розуміти тему, ідею, ціннісний потенціал тексту, авторську позицію, прослідковувати причинно-наслідкові зв'язки, усвідомлювати мотиви вчинків і поведінки героїв, розкривати їхні характери; III – уміння осмислювати зміст і форму тексту, висловлювати власну думку про прочитане; IV група – уміння застосувати здобуту інформацію для практичного розв'язання проблем, виявляти зв'язок прочитаного із сучасністю. Сукупність означених умінь реалізовано в змісті та методичному апараті чинного підручника «Українська література. 5 клас» (автори – Т. Яценко, В. Пахаренко, О. Слижук) та апробовано в шкільній практиці. Так, формуванню вмінь знаходити і виокремлювати інформацію у тексті сприяють завдання, рубрики «Ти вже знаєш». Актуалізуючи вміння п'ятикласників розрізняти різні малі жанри (види) усної народної творчості запропоновано завдання: «Прочитай матеріали «Літературознавчого клубу» і поясни, які з цих виразів є прислів'ями, а які – приказками».

Завдання на формування II групи вмінь запропоновано під час вивчення казки І. Франка «Фарбований Лис»: «Автор говорить про Лиса Микиту як про доброго царя, справедливого і м'якосердного. Чи свідчать вчинки Лиса Микити про такі риси характеру? Чому ж письменник жартівливо характеризує свого героя?». Формуванню вмінь осмислювати зміст і форму тексту сприятимуть завдання, що представлені в процесі вивчення українських легенд: «Пригадай ознаки міфу, що відомі тобі з початкової школи. Які з них наявні у творі «Берегиня»? Доведи, що в цьому творі є ознаки міфу і легенди». «Пригадай ознаки оповідання. Доведи, що твір М. Вінграновського «Гусенятко» є оповіданням». На формування вмінь застосувати здобуту з тексту інформацію для практичного розв'язання проблем спрямоване завдання: «Тичина вважав, що людина буде щасливою, коли навчиться бачити гармонію і красу світу. Знайди підтвердження цієї думки у вірші «Гаї шумлять...». Прочитай відповідні рядки. Чи погоджуєшся ти з такою позицією поета? Проілюструй свої висновки прикладами із власного життєвого досвіду».